

Nr 109.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om spritdrycksaccis m. m.; given Stockholms slott den 7 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om spritdrycksaccis; och
- 2) förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning om spritdrycksaccis.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. För spritdrycker, som utminuteras eller utskänkas, skall, där ej annat föranledes av stadgandet i 2 mom., upptagas en särskild avgift, benämnd spritdrycksaccis.

2 mom. Vid utminutering till den, som förvärvat rätt att inköpa spritdrycker före ingången av det löpande kalenderkvartalets sista månad, utgöres ej spritdrycksaccis, om inköpsrätten erhållits före ingången av kvartalets andra månad, för de två första liter och i annat fall för den första liter, som under kvartalet försäljes till honom.

2 §.

Spritdrycksaccisen utgår efter ett beräknat belopp vid *utminutering* av fem kronor för den första, tio kronor för den andra och tjugo kronor för varje följande liter accispliktiga spritdrycker, som under kalenderkvartalet försäljas till en och samma person, samt vid *utskänkning* av fem kronor för varje liter.

Spritdrycksaccisen upptages vid försäljningen; dock att, där rusdrycksförsäljningsbolag till annan överlåtitt rättighet till utskänkning, accisen skall* erläggas vid dennes inköp av spritdrycker för* rörelsen såsom om utskänkning då ägde rum.

3 §.

För spritdrycksaccis ansvarar vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag.

4 §.

Rusdrycksförsäljningsbolag åligger

dels att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken insätta spritdrycksaccis för den myckenhet accispliktiga spritdrycker, som från bolaget under nästföregående månad försålts,

dels ock att senast den tjugonde dagen i varje månad till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om berörda insättning — av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande omfattningen av den utav bolaget under nästföregående månad verkställda försäljning av accispliktiga spritdrycker.

5 §.

Kontrollstyrelsen, som äger meddela närmare föreskrifter och anvisningar rörande sättet för spritdrycksaccisens uppbärande och redovisande, åligger att före utgången av varje månad till statskontoret avlämna uppgift å den under nästföregående månad influtna spritdrycksaccisen.

6 §.

1 mom. Den, som mot bättre vetande i uppgift, varom i 4 § förmäles, upptager mindre myckenhet, än som försålts, straffes med böter från och med ettusen till och med tiotusen kronor eller med fängelse. Den skyldige vare tillika pliktig att erlagga den i 2 § stadgade avgift för den myckenhet, som icke blivit redovisad.

2 mom. Underlåter någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift eller sådant bevis, varom i 4 § sägs, böte tio kronor för varje dag, uppgiften eller beviset utebliver; och äger kontrollstyrelsen därjämte genom lämpliga viten tillhålla den försumlige att uppfylla sin skyldighet. Där sådan inbetalning eller insättning ej skett före utgången av månaden näst efter den, under vilken den myckenhet, för vilken accisen utgått, blivit försåld, må accis utmätas till ett belopp, motsvarande tjugo kronor för varje liter av den accispliktiga myckenhet, som kontrollstyrelsen på grund av verkställd undersökning fastställer hava försålts.

7 §.

Förseelse mot föreskrifterna i denna förordning åtalas vid allmän domstol.

Böter och viten, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1919 samt gäller till utgången av samma år.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Häri genom förordnas, att 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, maltskatt, punschskatt och rusdrycksförsäljningsmedel skall, efter avdrag av vad på grund av särskilda bestämmelser restituerats av brännvinstillverkningskatte- eller maltskattemedlen, till en särskild fond avsättas vad som för varje år överskjuter ett belopp av 41,900,000 kronor.

Skulle för tre på varandra följande år medeltalet av ovannämnda inkomster understiga 41,900,000 kronor, skall därefter vad som överskjuter detta medeltalsbelopp avsättas till fonden. På enahanda sätt förfäres, om därefter vid årligen verkställd uträkning befinnes, att medeltalet av ovannämnda inkomster under närmast föregående tre år ytterligare nedgått.

Till fonden skall jämväl läggas statsverkets inkomst av spritdrycksaccis.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

»Då jag den 9 januari 1919 underställde Kungl. Maj:ts prövning de delar av statsregleringen vid nu pågående riksdag, som berörde beräkningen av statsverkets tillgångar för de behov, vilka vid ifrågasvarande statsreglering borde fyllas, föreslog jag att, för beredande av tillgångar till täckande av 1919 års tilläggsstats utgifter, omkring 20 miljoner kronor skulle under innevarande år uttagas genom en särskild spirituosaaccis. Beträffande denna frågas detaljer anhöll jag att få yttra mig, då ärendet vore slutberett. Sedan så nu är fallet, får jag ånyo anmäla berörda fråga.

1913 års
riksdag.

Det torde därvid tillåtas mig att till en början erinra om de
— i anledning av Kungl. Maj:ts till 1913 års riksdag i ämnet avlåtna

proposition nr 186 — utav riksdagen enligt dess skrivelse den 30 maj 1913, nr 168, fattade beslut, som avsågo att *dels* frigöra kommunerna, landstingen och hushållningssällskapen från deras beroende av från rusdryckshanteringen härflytande medel, *dels ock* begränsa statsverkets beroende av dessa medel.

I förstnämnda avseende bestämdes, att samtliga brännvinsförsäljningsmedel skulle indragas till statsverket, samt att staten i stället skulle enligt angivna grunder lämna ersättning för desamma.

I ändamål åter att begränsa statsverkets beroende av rusdrycksförsäljningsmedlen bestämdes, att vad som av de sammanlagda årliga inkomsterna utav brännvinstillverkningsskatt, maltskatt, punschskatt och brännvinsförsäljningsmedel — efter restitution för denaturerat brännvin och för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts för tillverkning av svagdricka — översköte ett belopp av 41,900,000 kronor skulle avsättas till en särskild fond, benämnd statsverkets fond av rusdrycksmedel. Vidare stadgades att, därest för tre på varandra följande år medeltalet av ovannämnda inkomster understeg 41,900,000 kronor, skulle därefter vad som översköte detta medeltalsbelopp avsättas till fonden, samt att på enahanda sätt skulle förfaras, om därefter vid årligen verkställd uträkning befunnos, att medeltalet av ovannämnda inkomster under närmast föregående tre år ytterligare nedgått.

Rörande fonden bestämdes, att densamma skulle vara avsedd att i främsta rummet användas för reglering av sådana ekonomiska förhållanden, som vore en följd av mera ingripande åtgärder till rusdryckshanteringens begränsande eller avveckling, samt att, där särskilda omständigheter därtill föranledde, fondens medel även skulle kunna få användas för andra sociala ändamål.

I detta sammanhang torde jag vidare få bringa i erinran, att Kungl. Maj:t uti en den 5 maj 1916 dagtecknad proposition, nr 238, förelade sistnämnda års riksdag ett förslag till förordning om spirituosaccis. Enligt förslaget skulle accisen utgå för brännvin och annat, vilket jämlikt gällande förordning angående försäljning av brännvin vore att anse såsom brännvin, med undantag dock av sprit och renat egentligt brännvin, som ej vore tillsatt med smakförändrande ämnen. Accisen skulle upptagas vid all försäljning av accispliktig dryck, där brännvinsförsäljningsbolag eller spirituosahandlare vore säljare och annan än sådant bolag eller sådan handlande köpare, samt utgå med ett belopp av 30 öre för varje liter vid försäljning av punsch och i vissa fall även

1916 års
riksdag.

vid försäljning av arrak eller rom samt eljest med 60 öre för varje liter försäld accispliktig dryck.

Detta förslag blev i nu berörda delar antaget av riksdagen, som emellertid därvid beslutade, att i 1 § i förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel skulle inflyta det stadgande, att till fonden skulle läggas statsverkets inkomst av spirituosaaccis.

Statsverkets
inkomster av
rusdrycks-
medel.

Huru statsverkets inkomster av rusdrycksmedel fördela sig på åren 1915—1920 framgår av nedanstående sammanställning:

	Brännvins- tillverk- ningsskatt	Maltsskatt	Punschskatt	Brännvins- försäljnings- medel	Spirituosa- accis	Summa
1915	22,166,743	5,469,331	2,140,299	17,012,176	—	46,788,549
1916	17,330,361	5,843,562	2,146,389	18,301,733	561,810	44,183,855
1917	3,111,219	3,086,185	932,304	14,249,766	3,212,218	25,380,692
1918	2,975,047	1,038,133	1,005,046	7,938,275	2,952,013	15,908,514
1919 (beräknad) ...	2,800,000	500,000	1,000,000	6,000,000	—	10,300,000
1920 (» ») ...	8,000,000	1,800,000	1,000,000	12,000,000	—	22,800,000

I fråga om dessa siffror är emellertid att märka, att uppgifterna för år 1918 ej äro fullt säkra samt för åren 1919 och 1920 avse de belopp, vartill vederbörande inkomstitlar beräknats i riksstaten, respektive förslaget till riksstat.

Departement-
schefens
anförande
den 9 jan.
1919.

Då jag, på sätt ovan berörts, vid upprättandet av förslaget till tilläggsstat för år 1919, ansett mig böra tillstyrka, att ett belopp av 20,000,000 uttoges genom spirituosaaccis, så anordnad, att en förhållandevis hög avgift uttoges å all utminuterad spirituosa, som försålde utöver viss fastställd accisfri mängd, framhöll jag tillika, att jag kunde göra detta allenast under vissa förutsättningar, varefter jag vidare anförde:

»Dessa förutsättningar äro: att tillämpningen i dess fulla utsträckning av den beslutade individuella kontrollen enligt den från årets början gällande rusdrycksförordningen ej må hindras eller slappas; och vidare att statsverkets ekonomiska frigörelse från rusdrycksinkomsterna ej må hämmas eller försenas. Skatten får sålunda varken bliva varaktig — jag påräknar den heller icke för 1920 års riksstat — eller verka höjande å det maximibelopp av hithörande inkomster, som staten framdeles kan få enligt förordningen om statsverkets fond av rusdrycksmedel tillgodogöra sig för vanliga statsregleringsändamål.

Härför lärer då vara lämpligt, att inkomsten av spirituosaaccis lägges till nyssnämnda fond, av vilken å inkomstsidan motsvarande belopp tages i anspråk, jämlikt bestämmelserna i berörda förordning. Det synes mig icke kunna råda tvivel därom, att bland de å tilläggsstaten uppförda anslagen förekomma, till långt större sammanlagt belopp än här ifrågasatta 20 miljoner kronor, utgifter till sådana sociala ändamål, för vilka fondmedlen må tagas i bruk.»

I anslutning till vad jag sålunda anförde har inom finansdepartementet utarbetats *dels* förslag till förordning om spirituosaaccis, enligt vilket förslag accisen skall utgå med 20 kronor för varje liter spirituosa, som utöver en myckenhet av 2 liter i kalenderkvartalet försäljes till en och samma person, *dels ock* förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, vilket förslag innebär, att till fonden skall läggas statsverkets inkomst av spirituosaaccisen.

Inom finansdepartementet upprättat författningsförslag.

Över dessa författningsförslag har utlåtande infordrats från kontrollstyrelsen, som förklarat sig icke hava något att erinra mot desamma.

Kontrollstyrelsen.

Av skäl, för vilka jag nedan skall redogöra, har jag emellertid sedermera låtit i vissa delar omarbета förslagen i fråga.

Då jag nu går att underställa de sålunda omarbetade förslagen Kungl. Maj:ts prövning, anser jag mig böra i korthet beröra de skäl, som för mig varit de bestämmande i förevarande fråga. Vid förutnämnda tillfället den 9 sistlidne januari framhöll jag, att ett tillgripande under löpande år av ny eller skärpt inkomst- eller förmögenhetsbeskattning icke borde ske utan tvingande skäl, sådana som föranledde fjolårets beslut om förhöjd krigskonjunkturskatt och särskild tilläggsskatt å inkomst, samt att därvid för mig varit vägledande icke minst den synpunkten, att de möjligheter till extra beskattning av inkomst och förmögenhet, som kunde finnas, borde hållas i reserv. Statsverkets inkomstbehov för innevarande år måste därför tillgodoses genom anlitan- de av andra skattekällor. Jag har därvid ansett, att en beskattning av överflödsvaror i främsta rummet borde komma i fråga. Med hänsyn till dels den framskjutna plats, som spritdryckerna intaga bland dessa varor, dels ock svårigheten att genom annan beskattning av liknande art redan under det löpande året anskaffa de för statsregleringen oundgängligen erforderliga medlen har jag ansett den av mig antydda accisen böra tillgripas.

Departementschefen.

Denna skatt har jag emellertid kunnat tillstyrka endast under de av mig förut angivna förutsättningarna, nämligen att statsverkets ekonomiska frigörelse från rusdrycksinkomsterna ej hämmas eller försenas samt att den individuella kontrollen enligt gällande rusdrycksförordning ej hindras eller slappas.

Vad angår de närmare detaljerna rörande den ifrågasatta accisen, så skulle enligt det till kontrollstyrelsen remitterade förslaget accisen utgå med ett belopp av 20 kronor för varje liter spritdrycker, som utöver en myckenhet av två liter i kalenderkvartalet utminuterades till en och samma person. Emellertid torde det vara lämpligt, att accisen utgår med lägre belopp, därest vederbörandes konsumtion allenast i ringa grad kommer att överskrida den nuvarande ransonen. Jag har i sådant avseende tänkt mig en nedsättning av avgiften för de två första liter accispiktiga spritdrycker, som under ett och samma kalenderkvartal försäljas till en person, till 5, respektive 10 kronor. Enligt vad jag i kontrollstyrelsen inhämtat möter intet hinder att även vid en sådan anordning öva tillsyn över avgifternas uppbärande och vederbörliga redovisning.

I det remitterade förslaget torde vidare den jämkning böra vidtagas, att person, som först under det löpande kalenderkvartalet erhåller rättighet att utminuteringsvis inköpa spritdrycker, icke obetingat jämställas med den, som redan vid kvartalets ingång innehar dylik rätt. En lämplig begränsning synes mig kunna göras sålunda, att den som erhållit inköpsrätt efter utgången av ett kvartals första månad, för samma kvartal får köpa blott en liter spritdrycker utan erläggande av accis, samt att den, som först under kvartalets sista månad förvärvar rätt i berörda avseende, får erlägga accis redan för den först inköpta litern.

Då fråga uppkommer om utminutering av mera än två liter accispiktiga spritdrycker under ett och samma kvartal, bör rusdrycksförsäljningsbolag taga under särskilt överbäggande i vad mån sådant lämpligen må ske.

Det har vidare synts mig vara med rättvisa och billighet överbäggande att jämväl å restauranter och värdshus utskänkta spritdrycker få bära sin del av ifrågavarande skatt. I sådant avseende har jag funnit lämpligt, att för varje till utskänkningsrörelse utlämnad liter spritdrycker uttages accis med ett genomsnittsbetopp av 5 kronor. Genom en sådan anordning torde, även med vidtagande av ovanberörda nedsättning av det ursprungligen ifrågasatta skattebetoppet vid utminutering, de beräknade inkomsterna komma att inflyta till statsverket.

Slutligen har, med hänsyn till den i 1 § av 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning införda benämningen »spritdrycker», det i 1916 års förordning använda ordet »spirituosaaccis» utbytt mot ordet »spritdrycksaccis.»

För de nu föreliggande författningsförslagen torde i övrigt icke erfordras någon närmare redogörelse.

Tiden för ikraftträdandet lär lämpligen kunna bestämmas till den 1 april innevarande år.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst *dels* det i enlighet med vad han nu anfört inom finansdepartementet omarbetade förslaget till förordning om spritdrycksaccis *dels ock* förutberörda förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga berörda författningsförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen förordna, att proposition i ämnet skulle till riksdagen avlätas av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet.

Sven Lidholm.
